

Torzító árazások

A GVH irodavezetője - Kovács Surd, Pénzügyi Szolgáltatások Iroda

Önálló pénzügyi irodát nyitott a Gazdasági Versenyhivatal (GVH). Az indoklás szerint a lépést a bankokkal és pénzügyi szolgáltatókkal kapcsolatos megnövekedett ügyszám tette szükségessé. Mennyivel több a kihágás, mint korábban?

- Az utóbbi három évben három-négyszeresére nőtt a GVH-hoz fordulók száma. A hivatalhoz érkező, évi mintegy 2 ezer piaci jelzésből több száz pénzügyi tárgyú. Közülük 50-60 esetben indítunk valamilyen formális eljárást, amelyek közül kiemelkednek a versenyfelügyeleti ügyek.

-Mégis, miért nőtt meg hirtelen ennyire a szabálytalankodók száma?

-Több ok is kimutatható. Egyrészt a válság hatására egyes szegmensekben koncentrálnak a piac, s a kevesebb versenyző kevésbé hajlamos versenyezni egymással. Így nekünk fokozottan oda kell figyelniünk az együttműködésekre és az összefonódásokra. Másfelől a jogi szabályozás is feladatokat ad. A válság egyik globális, szabályozással kapcsolatos következménye, hogy korlátozzák a cégek kockázatvállalását, azon megközelítésre hivatkozva, hogy a pénzügyi krízis egyik oka éppen a fül éles verseny következtében kialakuló túlzott rizikózás volt. Ez azonban nem feltétlenül van így: a helytelen ösztönzőrendszerek a verseny fokától függetlenül is indokolatlan kockázatvállalásra ösztönözhetik a piaci szereplőket. Ezeket kell tehát a helyükre tenni és nem a piaci versenyt korlátozni.

- Magyarországon erre jó példa a devizahitelezési boom. A bankok nyakló nélkül adtak áruhitelt vagy személyi kölcsönt, ha volt jelzálogfedezet, mondván: az árfolyam- és a kamatkockázatot úgysis az ügyfél futja, s ha baj van, a hitelnyújtó számára ott van az ingatlan.

- Igen, szerintünk sem az a megoldás, hogy a bank azt mondja: nekem mindegy, nincs kockázatom, úgysis kifizettem az ügyfelekkel. A bankok ezekben az esetekben gumiszabályt alkalmaztak. Ha drágábban jutottak hozzá a kihelyezett hitelek fedezetéül szolgáló forráshoz, akkor mindenfajta korlát nélkül megemelhették a kamatot. Szerintünk az a legfontosabb, hogy az ügyfelek számára legyen egyértelmű, milyen kockázatot vállalnak.

- Valami hasonlót tűzött ki maga elé a Gyurcsány-kormány által életre hívott Lakossági Pénzügyi Szolgáltatásokat Vizsgáló Szakértői Bizottság, amelynek Ön is tagja volt. Így utólag mennyire látja sikeresnek e grémium ténykedését?

- A bizottság ajánlására számos nagyon fontos fogyasztóvédelmi intézkedés és jogszabály-módosítás történt. Abban például, hogy a bankok nem változtathatják meg egyoldalúan a szerződést, vagyis az ügyfél és a bank viszonylatában megjelent a szimmetria és a kölcsönösség elve, a bizottságjavaslatainak lényeges szerepe van. A fogyasztási kölcsönök mellett a jelzáloghitelek előtörlesztési díjának rendezése szintén a mi ajánlásunkra történt meg, és létrejött a Magyar Nemzeti Bankkal és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével közösen a Tudatos Pénzügyekért Alapítvány. Az ügyfelek tájékozottsága, tudatossága, pénzügyi kultúrájának emelése az egyik kulcskérdés.

- Idáig mindenki egyetért. Miben vallottak mégis kudarcot?

- Nem nevezném kudarcnak, inkább azt mondanám, hogy még nem megoldott a támogatott lakáshitelekkel kapcsolatos szolgáltató-váltás kérdése. Jelenleg a hitelfelvevők nem tudják átvinni támogatott hiteleiket másik bankhoz akkor, ha az jobb feltételeket kínál, ebben az esetben ugyanis elveszítik a támogatást. Többször jeleztük azt is: károsan befolyásolja a fizetési rendszer hatékony működését az, hogy egyes fizetési eszközök nem tükrözik azok valós költségeit. A nem megfelelő árazás pedig erősen torzítja a fogyasztói szokásokat. A sárga csekk körülbelül 70-100 forintba kerül, ha nem számoljuk az ügyintézését és a postai sorban állást. A bank belső költsége egy azonos összeg átutalásért jóval kevesebb. Utóbbinak mindegy, hogy sárga csekken fizeti a rezsijét vagy csoportos beszédessel, esetleg banki átutalással. A jogosultnak - jelen esetben a szolgáltatónak-azonban nem: tőle levonják az aránytalanul drága szolgáltatás árát. Végül is megtámogatjuk egy drága és időigényes fizetési mód fennmaradását. A fogyasztó, az ügyfél, aki fizet, illetve aki a fizetési módot megválaszthatja, semmilyen formában nem érzékeli, hogy egy drága megoldásra voksolt. Ez pedig súlyos milliárdjaiba kerül a költségvetésnek is, ugyanis a nyugdíjak és a szociális juttatások szintén ilyen költséges módon jutnak el az érintettekhez. Az egyik szolgáltató egy-két évvel ezelőtt megpróbálta felvenni a harcot a drága sárga csekk ellen úgy, hogy az ily módon történő fizetés után 200 forint pluszköltséget számolt fel. Óriási felháborodás lett a vége, úgyhogy rövidesen le is zárult a kísérlet. De mennyivel más lett volna a hatás, ha azt mondják: 200 forinttal csökkentjük a díjadat, ha csoportos beszédessel vagy átutalással fizetsz.

- Ha mára tálalást említi, a gyakran szinte csak az ügyfelek lehúzására játszó pénzügyi közvetítőkkel minden rendben van? -Szó sincs róla. Mindannyian tudjuk, a jelzáloghitel-közvetítők körében napi gyakorlat volt az ügyfelek átforgatása az egyik banktól a másikhoz, csak hogy megkapják érte a jutalékot. Mégsem gondolom, hogy a közvetítők szerepe fölösleges lenne, csak igen lényeges tudni, kitől és miért kapnak díjazást. A pénzügyi közvetítők díjazásával kapcsolatban már az Európai Bizottság egyik 2007-es tanulmánya megállapította, hogy az gyakran ellentétes az ügyfelek érdekeivel. A közvetítő nem azt a terméket ajánlja, amelyik a fogyasztónak valóban a legjobb lenne, hanem azt, amelyik a legmagasabb jutalékot ígéri. Ebben a kérdésben még nem eldöntött, kifizesse a közvetítői díjat, az ügyfél vagy a pénzintézet.

-A kártyás fizetésekhez kapcsolódó úgynevezett interchange, azaz bankközi díjak miatt ütötte meg a bokáját a közelmúltban a két nagy kártyatársaság, a Visa és a MasterCard is, több kereskedelmi bank mellett. A kártyatársaságok állítják, indokolatlan, jogtalan, sőt alkotmányellenes a GVH büntetése. Nem tartanak a perekől?

- A jogi kérdésekben az ellenünk indított perek több mint 90 százaléka a javunkra dől el a bíróságokon. Ezekben az esetekben sem számítok másra. Az Európai Bizottság hasonló magatartásért marasztalta el a MasterCardot, s a folyamatban van egy Visával kapcsolatos eljárás is. A kereskedelmi bankok ezekkel a megállapodásokkal komoly haszonra tettek szert, és lényegében diktálhattak a kereskedőknek.

Gilyén Ágnes

(Figyelő, 2010. február 11-17., 56+57. oldal)